МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

К. М. Романенко
Термінологія дегустацій WSET як основа перекладу лексикону знавців вин *354*

О. І. Іванів
Соціально-психологічна адаптація вимушених мігрантів у Німеччині: психологічні виклики та практичні рекомендації *355*

А. Ю. Маковський
Ефективне управління командою в умовах змін *358*

Д. С. Мартишин, А. І. Богданенко
Проблемне поле християнської теології і державного управління в умовах нової соціальної реальності *360*

Л. І. Лабунська
Вплив сучасних методів арт-терапії на відновлення психоемоційного стану дорослих клієнтів в умовах соціально-економічної нестабільності *363*

В. О. Медвідь, Ю. В. Буй
Інноваційна та креативна економіка: стратегічні напрями розвитку для повоєнного відновлення України *365*

А. А. Тарарненко
Професійне вигорання працівників релігійних організацій в контексті глобальних викликів сучасності: особливості проявів та психологічні механізми формування *368*

І. А. Сторожук, Я. С. Болтушкіна
Політика замовчування історичної пам'яті про голокост в СРСР через призму Бабиного Яру *371*

А. І. Галас
Використання когнітивно-поведінкових технік у саморегуляції тривожності студентів у період соціальної турбулентності *374*

Ю. В. Єсаулов
Аналіз готовності закладів вищої освіти до інноваційної навчальної діяльності *376*

М. М. Барахтян
Професійна майстерність викладача закладу вищої освіти та її вплив на гуманізацію освітнього процесу *379*

О. В. Нікітін
Сучасне бізнес-середовище *381*

О. П. Березовська
Психологічні особливості мотивації підлітків з девіантною поведінкою *383*

А. С. Бутенко
Особистість в умовах Глобальних Викликів XXI століття *386*

Т. В. Нич
Використання штучного інтелекту в освіті: PRO ET CONTRA *402*

7. *Michael Chaskalson*. The Mindful Workplace: Developing Resilient Individuals and Resonant Organizations with MBSR.
8. Human-Centered Book Triology // Human-Centered Management// HCM Series// Routledge.
9. *Liora Baker, Laurie Blass*. 21st Century Communication: Listening, Speaking and Critical Thinking.
10. *Joseph Luft*. An Introduction to Group Dynamics //The Johari Window //4 Areas of Awareness// The Model of Joseph Luft.
11. *Caroline Schuck*. Jane Wood Inspiring Creative Supervision.
12. Глобальний Моніторинг SDG4 Scorecard Benchmarks 2025-2030 https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000388411&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_e54fcd80-49f3-4d5a-8be7-88d87e075ad4%3F_%3D388411eng.pdf&locale=ru&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000388411/PDF/388411eng.pdf#UNESCO%202024%20Benchmarks%20Part%201%20v6.indd%3A.201131%3A1204

Т. В. НИЧ
канд. філос. наук, доц., ННІПСН
ORCID: 0000-0003-4990-3350

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ: PRO ET CONTRA

Використання штучного інтелекту (ШІ) в різних сферах людської життєдіяльності стало реальністю сьогодення. Прикладом використання ШІ в повсякденному житті є ChatGPT, трансформер для генерації тесту, який з'явився у 2022 році і набув величезної популярності. З одного боку, захоплюють його надзвичайні можливості в наданні інформації, конструюванні тексту, креативності, що відкриває неймовірні перспективи, а з іншого, хвилюють ризики і можливі негативні наслідки його застосування.

Як і в інших сферах, в освітній діяльності відбувається "негласне" використання ChatGPT як педагогами, так і, особливо, у здобувачами. При цьому виникає багато питань стосовно етичних, юридичних, академічних аспектів використання ШІ.

В першу чергу, постає питання, чи буде здатен цей інструмент підтримувати і вдосконалювати успішне навчання і якісне викладання, або поставить під загрозу саму основу освітньої діяльності? Чи здатен ChatGPT стати справжнім помічником в інтелектуальному розвитку людини?

Навколо цих проблем відбуваються гарячі дискусії, а педагоги і заклади освіти намагаються самостійно впорядкувати цей процес. Так, деякі університети Франції, США, заборонили студентам використовувати ChatGPT [1]. Школа політичних наук в Парижі, один з найбільш престижних університетів Франції, заявила, що того, кого буде викрито у використанні чат-бота, зіштовхнеться із санкціями і навіть може виключений з навчального закладу. Зазначалось, що використання ChatGPT або іншого інструменту ШІ без визнання цього, заборонено студентам при виконанні письмових або усних завдань. Виключенням було визнано лише використання з

метою навчання під наглядом викладача. Така реакція була спричинена побоюваннями дій, що можуть призвести до плагіату.

Чиновники в Нью-Йорку заборонили його використання в школах. Деякі австралійські університети заявили, що змінять формат екзаменів, аби заборонити використання інструментів ШІ і вважати їх шахрайством.

Водночас, дослідники ШІ і перспектив його використання доводять безсумнівну користь таких інструментів для життєдіяльності людини, зокрема для навчання. Тож, спробуємо проаналізувати "за" і "проти", об'єктивно оцінити роль, яку може відігравати ШІ в освіті, окресливши деякі переваги і недоліки використання ChatGPT.

По-перше, слід відзначити доступність ChatGPT і швидкість надання інформації. Адже людина має можливість отримувати миттєві відповіді на свої питання в той самий час, коли в них виникла потреба, в структурованій, логічно впорядкованій формі. А можливість використання функції спілкування з чат-ботом дозволяє отримати підтримку і керівництво в діях. Це стає динамічним і захоплюючим підходом до процесу навчання.

По друге, безумовною перевагою стає персоналізоване навчання, тобто ChatGPT може надавати відповіді, які налаштовані на індивідуальні вимоги та інтереси кожного здобувача. Це підтримує інтерес і залученість студентів до процесу навчання. Чат-бот може надавати матеріали і рекомендації щодо організації заняття. Таким чином, використання ChatGPT дозволяє більш індивідуально підходити до навчання.

По-третє, ChatGPT забезпечує швидкий зворотній зв'язок, тобто студенти можуть миттєво виправити свої помилки. Це допомагає в навчанні, додає динамізму і дозволяє швидко відкоригувати свої відповіді.

Широке визнання набуває і можливість ШІ надавати підтримку творчості, як в художній, так і в науковій, технічній діяльності тощо.

Вже випробуваною і виправданою є підтримка ChatGPT при вивченні іноземних мов за допомогою функції інтерактивного діалогового супроводу.

Крім цього, використання чат-боту — це чудова можливість для здобувачів з обмеженими можливостями. ChatGPT може допомогти студентам з вадами зору або слуху отримати доступ до інформації і отримати більшу свободу в процесі навчання.

Окремо слід підкреслити економічність використання ШІ при більшій його залученості до організаційних функцій. Адже ChatGPT здатен розглядати декілька запитів, або питань, одночасно, тим самим знижуючи навантаження на персонал.

Попри беззаперечні позитивні сторони, педагоги і науковці визнають серйозні недоліки і загрози, пов'язані з використанням та інтеграцією чат-ботів у заклади вищої освіти.

По-перше, визнається обмежена точність ChatGPT. Чат-боти можуть надавати неправильну або неадекватну інформацію. А помилки потребують перевірки контенту користувачем. Крім того, відсутні джерела інформації або можлива хибність тих, які цитуються. Отже, існує певний ризик створення і поширення викривленої і помилкової інформації.

По-друге, ШІ на даному етапі не вистачає гнучкості і сприйняття контексту. Оскільки чат-бот призначений для реагування на певні питання, вони не можуть пропонувати індивідуальні відповіді, які вимагають контекстного розуміння. Таким чином, запропонована студенту інформація може виявитись недостатньою для формування дискурсу і розширення логічних зв'язків.

По-третє, існує ризик упередженості. Чат-боти можуть бути розроблені з упередженістю або стереотипами, що, в свою чергу, може бути шкідливим для певних груп здобувачів.

Крім того, для коректного і максимально ефективного використання ChatGPT в освітній діяльності, самі викладачі повинні проходити навчання і здійснювати професійний розвиток, аби набути необхідні навички і знання.

Ще одним серйозним викликом для науки і освіти є проблема академічної доброчесності при використанні можливостей ChatGPT. Чи можемо ми посилатися на отримані від чат-бота відповіді? Кому належить авторство контенту: людині чи ШІ?

При більш масштабній інтеграції ШІ в систему освіти існують побоювання щодо відсутності людського контакту. Чат-ботам не вистачає емоційного інтелекту, який необхідний для людської взаємодії і спілкування. Якщо студенти будуть використовувати лише чат-боти в якості основного способу контакту, це може призвести до відчуття відірваності від структури і колективу закладу, до зниження інтересу і задоволення від навчання.

Крім того, існують технічні обмеження. Чат-боти засновуються на недосконалих технологіях обробки природної мови, внаслідок чого можуть виникнути проблеми з розумінням складних питань і здатністю відповідати на певні види запитів.

Дослідниками підкреслюється і наявність проблеми безпеки. Чат-боти уразливі щодо онлайн-атак, що може поставити під загрозу конфіденційність даних.

Але чи не найсуттєвіший із можливих ризиків використання ChatGPT та інших технологій — це надмірна залежність від ШІ, що може призвести до згубних наслідків для ментальних здібностей людини. Спрощеність і легкість отримання готової інформації погіршує здатність до критичного мислення та винахідливості при прийнятті рішень. Тут слід зазначити, що головна тенденція і мета освіти в сучасному світі, — це "фундаментальний зсув навчання з запам'ятовування та розуміння до навчання вмінню мислити новими, системними засобами, до розвитку критичного, незалежного та самостійного мислення", про що йдеться у доповіді Римського клубу [2, p. 196]. Тож готова і, навіть, системна інформація, яку надає ChatGPT, не забезпечує студенту навичок аналізу, порівняння різних джерел, звичку перевіряти на відповідність, вміння находити головне, тобто всього того, що формує у молодої людини критичне мислення.

Зазначені позитивні і негативні аспекти використання ШІ у вищій освіті є не остаточними, а лише одними з основних, з якими має справу вже теперішнє покоління студентів і викладачів. Проблеми, які виникають, вимагають від усієї наукової і педагогічної спільноти серйозного обговорення і вироблення спільного підходу щодо унормування використання інструментів ШІ в системі освіти.

Джерела

1. Top French university bans students from using ChatGPT / https://www.france24.com/en/live-news/20230127-top-french-university-bans-students-from-using-chatgpt
2. *Weizsacker E.* Come on! Capitalism, Short-termism, Population and Destruction of the Planet – A Report to the Club of Rome / Ernst Ulrich von Weizsacker and Anders Wijkman. N.Y.: Springer Verlag, 2018. 220 p.